

Tekst literacki

Autor tekstu: **Malgorzata Dorna**

Tekst literacki czyta się dzisiaj pobieżnie, bez zastanowienia, wychwytyjąc wszelkie dosłowności fabuły. Młodzi pisarze, a właściwie niedouczeni pismacy starają się epatować czytelników nonszalanckim, cynicznym chamstwem. Twórczość „starych”, wpisanych do Panteonu „nudziarzy” czyli „mistrzów”, poznawana zwykle „z drugiej ręki” jak przechodzona szmata z lumpeksu — nie budzi emocji. Skomentowane, przenicowane (przepraszam: poddane analizie czyli dość schematycznej wiwisekcji) dzieła należy interpretować „z klucza” i biada temu, kto poważnie się na indywidualną, odbiegającą od kanonu refleksję.

Gdyby Polacy uważnie czytali Mickiewicza bez przekonania, że „wielkim poetą był”, gdyby pozwolili sobie na logiczną analizę struktury „Dziadów” cz. III (przeegrany pojedynek na spojrzenia „opętanego” przez Duchy Nocy Konrada z symbolicznym uosobieniem Ducha Zemsty — Krukiem, obojętność Boga wobec wyznań romantycznego poety w Improwizacji, demoniczna pieśń zemsty w scenie poprzedzającej Konradowski monolog, z tym wspaniałym „wampirycznym” refrenem o zemście „z Bogiem i choćby mimo Boga”) — może tak uparcie nie czyniliby z autora zwolennika skompromitowanego w kilka lat później przez J. Słowackiego — Mesjanizmu. To tylko przykład, zapewne mniej błyskotliwy od tego, który podała mi kiedyś A. Osiecka, proponując by potraktować „Wesele” jako doskonałe psychologicznie i klinicznie studium... polskiego alkoholizmu, pijaństwa. Akt I — realistyczny, impreza dopiero się rozkręca. Wszyscy piją na umór, czyniąc niestosowne uwagi, wygłaszając pokrętne „tyrady” i obłapiając „dziewki”. W akcie II co bardziej zaawansowani alkoholicy mają już klasyczne objawy delirki: widzą zjawy, rozmawiają z duchami, boją się czegoś i na coś obsesyjnie czekają. Akt III przynosi typowe ukojenie — wszyscy zapadają w błogi, graniczący z letargiem sen.

Na podobnej zasadzie — możnaby „Pana Tadeusza” co uczynił był w „Latarniku” twórca patriotycznych komiksów — H. Sienkiewicz. On to bowiem pokazał jak zgubny wpływ na losy człowieka pracy ma narodowa literatura — Skawiński wzruszył się wizerunkiem Matki Boskiej Częstochowskiej i tej, co „W Ostrej świeci Bramie”, powspominał, popłakał i ... przysnął. Zakończeie oczywiście wiadome. Statek wylądował na mieliźnie. Bohater (metaforycznie i dosłownie) na bruku.

Co robić, żeby nie podzielić losów Skawińskiego? Nie czytać! Po prostu — nie czytać! A jeżeli już — to nie w miejscu publicznym i nie w narodowej mowie, nie na tak zwanym „widoku”. W jednym z filmów L. Bunuela bohaterowie siedzieli na klozetach przy stole, a jedzenie traktowali jako wysoce nieprzyzwoitą, fizjologiczną czynność. Znam takich, którzy oddają się rozkoszom literackich (nie tylko fizjologicznych) przeżyć w luksusowo urządzonych toaletach. W końcu czytelnia to nazwa wielce umowna. Może być w domu, może w wiejskiej wygódce, a może na uniwersytecie. Wszystko to tylko kwestia scenarii.

Rodakom z okazji Święta Niepodległości życzę nieco mniej patetycznej oprawy, niż ta ze złotymi proporcjami i wizerunkami świętych „wiejących na wietrze” oraz stadem dewotek rozmodlonych po nawach, łkających w czasie mszy „za Ojczyznę”, z Najjaśniejszą Rzeczypospolitą w tle. Pozdrowienia — autor.

Malgorzata Dorna

Felietonistka i polonistka, krytyk sztuki (absolwentka teatrologii na Uniwersytecie Gdańskim), pisywała dla prasy wybrzeżowej (Głos Wybrzeża, Delta, Tygodnik Wybrzeże) i ogólnopolskiej (Sztuka Polska, Projekt). Od 2007 mieszka w Pile, gdzie pracuje w Galerii BWA.

[Pokaż inne teksty autora](#)

(Publikacja: 11-11-2009)

[Oryginał..](http://www.racjonalista.pl/kk.php/s,6935) (<http://www.racjonalista.pl/kk.php/s,6935>)

Contents Copyright © 2000-2010 Mariusz Agnosiewicz
Programming Copyright © 2001-2010 Michał Przech

Autorem portalu Racjonalista.pl jest Michał Przech, zwany niżej Autorem.
Właścicielami portalu są Mariusz Agnosiewicz oraz Autor.

Żadna część niniejszych opracowań nie może być wykorzystywana w celach komercyjnych, bez uprzedniej pisemnej zgody Właściciela, który zastrzega sobie niniejszym wszelkie prawa, przewidziane w przepisach szczególnych, oraz zgodnie z prawem cywilnym i handlowym, w szczególności z tytułu praw autorskich, wynalazczych, znaków towarowych do tego portalu i jakiegokolwiek jego części.

Wszystkie strony tego portalu, wliczając w to strukturę katalogów, skrypty oraz inne programy komputerowe, zostały wytworzone i są administrowane przez Autora. Stanowią one wyłączną własność Właściciela. Właściciel zastrzega sobie prawo do okresowych modyfikacji zawartości tego portalu oraz opisu niniejszych Praw Autorskich bez uprzedniego powiadomienia. Jeżeli nie akceptujesz tej polityki możesz nie odwiedzać tego portalu i nie korzystać z jego zasobów.

Informacje zawarte na tym portalu przeznaczone są do użytku prywatnego osób odwiedzających te strony. Można je pobierać, drukować i przeglądać jedynie w celach informacyjnych, bez czerpania z tego tytułu korzyści finansowych lub pobierania wynagrodzenia w dowolnej formie. Modyfikacja zawartości stron oraz skryptów jest zabroniona. Niniejszym udziela się zgody na swobodne kopiowanie dokumentów portalu Racjonalista.pl tak w formie elektronicznej, jak i drukowanej, w celach innych niż handlowe, z zachowaniem tej informacji.

Plik PDF, który czytasz, może być rozpowszechniany jedynie w formie oryginalnej, w jakiej występuje na portalu. **Plik ten nie może być traktowany jako oficjalna lub oryginalna wersja tekstu, jaki zawiera.**

Treść tego zapisu stosuje się do wersji zarówno polsko jak i angielskojęzycznych portalu pod domenami Racjonalista.pl, TheRationalist.eu.org oraz Neutrum.eu.org.

Wszelkie pytania prosimy kierować do redakcja@racjonalista.pl